

SENJA
KOMMUNE

Referat Brukermedvirkning

Metode

Organisasjonene som ble invitert med inn, ble funnet etter kontakt med Bufdir for innspill til hvem vi burde kontakte. Etter forslag fra Bufdir ble de samme organisasjonene som er med i deres brukerråd invitert inn. 8 organisasjoner med potensiell lokal tilhørighet eller spesielt interessant fagområde ble kontaktet for deltakelse i innspillsrunden, kun 3 hadde positivt svar, før kontakt med 2 av organisasjonene opphørte. Organisasjonen Barnevernsforeldre takket ja til videre deltakelse.

Innsamlingen ble gjennomført i form av uformelt intervju over samme mal som arbeidsgruppene brukte. Det ble avsatt 2 møter a 2 timers lengde, der lokal brukerrepresentant deltok fysisk og ansatt fra hovedkontor i Oslo organisasjonen deltok digitalt.

Forebyggende oppvekstarena

Hovedutfordring

Makt-asymmetri

- Kjernen i utfordringen ofte maktasymmetri da kontakt med barnevernet fordrer en mulighet for å bli fratatt barna. I tillegg føler foreldrene seg ofte anklaget. Noen er mer sårbare for dette enn andre. For å nå fram er det viktig å komme i posisjon. Relasjonen/tillit mellom ansatte og forelder må ligge i bunn her. Alle vil det samme: trygg oppvekst og mestre og ha gode relasjoner. Det skjærer seg ofte fordi man har forskjellig ståsted, mister kontroll, føler seg anklaget. Dette er et viktig moment uansett om det er tidlig eller sent i prosessen.

Skole/bhg

- Organisasjonen melder at de har en opplevelse av at skolen mangler verktøy på atferd.
- Atferdsvansker: igjen samarbeidet mellom forelder og skole som blir viktig. Konflikt mellom skole/hjem er sannsynligvis tilstede hvis det er i ungdomsskole/mellomtrinnet. Blir da viktig å bruke mellom-mann (PPT/helsesykepleier e.l) som hjelp til å forstå hverandre/dempe konflikt. Å peke på barnet er det verste vi gjør, mellom-mann kan brukes til å se *problemet* som problemet. Skolen bør ikke stå alene i disse sakene.
- Bygge bro og relasjoner parallelt med kartlegging/undersøkelse viktig, ikke slippe ballen etter bekymringsmelding er sendt, eller barnevernet koblet på. Myndighetene (lovnad fra minister Toppe) arbeider for å snu trenden der skolene «automatisk og rutinemessig» melder bekymring til barnevernet ved skolefravær.

Frivilligheten

- Spesielt aktuelt for mobilisering av innbyggers ressurser og bredt arbeid for forebygging av utenforskap og levekårsutfordringer, er å se på hvordan sivilsamfunnet kan kobles på. I fremtidens kommune må trolig sivilsamfunnet bidra i å dra «velferdslasset» i større grad. Det vil ta tid å finne nøkler og etablere ordninger som gir bærekraft og vinn-vinn-løsninger – lurt å være tidlig ute og i forkant av utviklingen på feltet. I begrepet «sivilsamfunn» inkluderes innbyggere som ikke er organisert gjennom ordinært frivillig organisasjonsliv, men som vil bidra som medlemmer i samfunnet. Dette er ett av flere utviklingstrekk ved ny frivillighet, og gir oss både muligheter og utfordringer.
- Benytte f.eks. mentorordninger, støtte-, tillits- og kontaktpersoner, erfaringskonsulenter el.

Tidlig identifikasjon og samhandling

Samhandling

Kultur/holdning

- Foreldrene er den viktigste parten som skal inkluderes. Det er det som ligger bak tiltaket som er viktigst (se på foreldrene som ressurs), ikke nødvendigvis tiltaket i seg selv.
- Se på foreldrene som en ressurs, ikke problemet.
Tidlig innsats og støtte er avhengig av tillit og god relasjon.
- Bekymring kan/bør meldes tjenestevei, men også raskt til foreldrene
- For å få til det over, må det bygges kultur, intensjonen må være ren.

Kultur/holdning- behov for samtykke til å dele opplysninger

- Det kan oppleves som barnevernstjenesten ikke jobber aktivt for å la foreldre/familie ha med inn støttespillere/øvrige familiemedlem. På grunn av dette ser Barnevernsorganisasjonen seg nødt til å jobbe for å ruste opp/profesjonalisere støttepersonordningen, som kan bistå foreldrene som er i kontakt med barnevernet.
- Tjenestene kan bli rammet av sine egne antakelser når man ikke utveksler informasjon. Stort potensiale i å få samordnet sine innsatser. Alle sitter på sin del av sannheten, og det koster systemet stort i at vi ikke får samkjørt denne sannheten/opplevelsen. Viktig at tjenestene rundt barnet vet det som er relevant fra barnevernet side slik at de kan tilpasse og samarbeide om f.eks grensesetting.
- Viktig å ivareta foreldrene i denne prosessen, at disse er klar over sine rettigheter. I de sakene man skal utøve skjønn er man veldig sårbar for god relasjon/samarbeidsklima mellom bruker og barnevernet. I et maktlandskap bygger man allianser.
- Tilstrebe å bygge en kultur der man ikke bygger allianser, og er ute etter å bygge opp familiens ressurser, og at dette er et samarbeid mellom alle tjenestene i kommunen. Ikke bygge skott, men tillitt. Om man vet at alle samarbeider i saken, og alle har samme informasjon, tar det fra skammen makt. Målet er at jeg skal istandsettes som forelder. «Alle vil at jeg skal bli god, og at jeg skal mestre». Inkludere foreldrene i barnets prosesser også der.
- Samhandling i Senja kommune er et utfordrende bilde
- Eksempel fra Bydel Nordstrand i Oslo kommune: Systematisk samarbeid mellom NAV og BVT. Nav-konsulent var med på alle oppstartssamtaler/undersøkelser. 2 av 3 saker krevde NAV-tiltak.

Kompetanse, melde- opplysning – avvergeplikt. Kartlegging og kunnskap om risikofaktorer.

- Terskelen for å melde er for lav. Systemet/ansatte bør ta et steg tilbake og spørre seg selv: *hva skal barnevernet bidra med, som ikke kommunen/skole/barnehagen kan bidra med selv?* F.eks. skolefravær, hva skal barnevernet gjøre som de øvrige ikke kan gjøre? Nærværslærer, tilpasset undervisning/ tilstedeværelse. Ikke nødvendigvis omsorgssvikt som ligger bak skolevegringen.

- Sikre god og riktig opplæring og kompetanseheving, støtte i utførelse og oppfølging – til ansatte i tjenester, barnehage og skole – som gir kompetanse og ruster ansatte til å komme i posisjon til samarbeid, kjenne seg trygge i kontakt, kommunikasjon og evne å bygge varige tillitsforhold
- Gi ansatte mandatet til å være i kontakt og kommunikasjon, bygge relasjoner og ha mål om tett samarbeid, f.eks. gjennom kommunens investeringstankegang og ressursperspektiv (se under foreldreveiledning). Benytte styrkebasert og ressurs-basert tilnærming (mestring, vekst og utvikling). Arbeide med å istandsette foreldre.

Barn som pårørende

- Tidlig identifikasjon veldig viktig tema. Følge opp lovverk. Alle typer sykdom/plager hos foreldrene, ikke bare for eksempel akutt fysisk sykdom. Psykisk sykdom likestilt her, men ikke i praksis. Ikke fokusere på barnets symptomer for å utløse tiltak. Hvis vi venter til foreldrene er i spesialisthelsetjenesten, så har vi ventet for lenge. Det samme gjelder søsken som pårørende, (f.eks skolevegring, spiseforstyrrelser e.l) må ikke vente til henvisning BUP. Bare det å få en diagnose kan være en utmattende kamp, og på henvisningstidpunkt er omsorgstretthet muligens inntruffet. Ikke definere omsorgstretthet og ressursunderskudd som omsorgssvikt.
- Må ha modige ansatte i førstelinja som tør ha ta denne samtalen med foreldrene: «nå ser jeg at du har det vanskelig, kan jeg få snakke med barna?». Nøkkelpersonell er helsestasjon, fastlege, men det gjelder alle, også de som ikke er omfattet av helsepersonell-lovgivning. Den gode praten kan komme fra hvem som helst, men da må vedkommende ha mandatet (samtykke og informasjon). Samarbeid og samhandling blir viktig. Bruke de trygge relasjonene rundt barnet. Tilrettelegging av barnets «jobbarena» i vanskelige situasjoner. Dette handler også om tilrettelegging av hjemmesituasjon, f.eks eldre ungdommer som synes det er flaut å ha med hjem kompiser fordi pappa er syk. Trenger også dette arbeidet for å tilrettelegge hjemmesituasjon/avlastning for barnet familien.
- Apparatet står ikke klart på samme måte når det kommer til rus/psykiatri som når det kommer til somatikk. Både når det kommer til søsken/foreldre. Dette handler ressursregnskapet til familiene. Hva kan førstelinja gjøre for å fylle på kontoen?
- Pårørendegrupper

Helhetlig tjenestetilbud

Overordnet

- Anklagen mot foreldrene må motbevises av foreldrene- systemet er rigget for konflikt.
- Bygge en tjeneste som har den motsatte intensjonen- helt fra fødsel, ambisjonen er å ikke få barnevernsaker. Samarbeid i høysetet. Da får man en annen type samarbeid.

Psykisk helse og rus

- Foreldre som har egen bagasje: disse vanskene blir ofte større står en står i vanskelige situasjoner. De spesielle behovene vil komme til overflaten på en destruktiv måte når vanskene er etablert.
- Ved å støtte foreldrene kan en eliminere at vanskene blir en faktor inn. Foreldre har også behov, disse må utforskes/møtes. Dette vil lette prosessen/dialogen.

- Konkret: gi de ansatte verktøy til å gå inn i disse utforskende samtalene. Barnehagen må være i stand til å tilrettelegge for barnet. Man trenger ikke gå direkte inn i problemstillingen, men å gi støtte til at forelderen kan oppsøke hjelp hos egnet tjeneste.
- Tidlig innsats hos spesielt sårbare foreldre: Mange foreldre med egen historie opplever å ikke bli hørt og trodd når de melder om avvik i atferd og utvikling hos egne barn. Organisasjonen har flere eksempler på barn med utviklingsforstyrrelser og helseutfordringer som ikke har fått hjelp før de blir plassert i fosterhjem. Foreldre med egen historie blir også oftere beskyldt for å overføre egen historie på sine barn. Når dette faller sammen, og barnets utfordringer senere blir tydeligere, kan foreldre oppleve at de blir anklaget for å selv ha påført barna utviklingsforstyrrelsene ved foreldres atferd, overføring og ev. manglende evner. En unødvendig og skadelig sirkel som får store konsekvenser for det barn det gjelder.
- Det er en del å spare på å istandsette foreldre til å benytte egne ressurser, med mål om at de skal bli enda bedre foreldre, uavhengig av om barna bor hjemme eller skal tilbakeføres. Selv barn som bor i fosterhjem til de er 18 vil ofte på et tidspunkt flytte hjem til eller opprette tettere relasjoner med foreldrene sine. Dersom foreldrene er rustet til å gi støtte til sine ungdommer og unge voksne, uavhengig av om disse bor hjemme, vil dette være en investering for kommunen i både disse barna og deres barn igjen, altså neste generasjon, slik at man samtidig forebygger at utenforskapet går i arv. Dessuten ligger det store besparelser i at foreldre (og alle voksne innbyggere) mestrer og evner å benytte egne ressurser i eget liv, kan delta i samfunnslivet, står i jobb, og selv kan bidra til å forebygge psykiske og fysiske helseutfordringer som vi vet følger med utenforskapet og det utfordringsbildet som følger med livskriser og utenforskap.

Foreldreveiledningsprogram- ha en bred portefølje

- Kommuniser tydelig ut at «her skal alle få hjelp/støtte» → ufarliggjøre/normaliser. Kommuniser det ut som en «gave». Ikke undersøkelse/problematisering men → «vi ønsker å investere i våre foreldre». Ta ære/skryte/bygge holdninger. Bygge et «vi i vår kommune». Foreldreveiledning må rigges slik at det ikke oppleves som identifisering av problem, men et tilbud. Ute å snakke om det i media, ikke en intervensjon, men en støtte. Investere i kommunens innbyggere. Betyr noe for kulturen i vår kommune, tar ansvar og ivaretar våre foreldre.
- Skape mandatet gjennom kommunikasjonen av samfunnsinnsatsen og investeringstankegangen; vi investerer i våre innbyggere! Benytte styrkebasert og ressursbasert tilnærming. Målsetninger knyttet til dette kan endre ansattes holdninger og utgangspunkt.

Når omsorgsovertakelse er et faktum:

- Dette er en livskrise, og må sees på som det. Forhøyet selvskaderisiko og selvmordsfare.
- Kan man se på kriseteamets mandat, eller andre som man kan koble på til ivaretagelse? Bruk av erfaringskonsulenter?
- Varig utenforskap skjer ofte i de vanskeligste barnevernsakene. Ivaretagelse av foreldre som mister omsorgsrett/frivillig plasserer er viktig. Sikre samvær/nettverks plasseringer. Eksempler: Familiepartner og SOS-barnebyer.